

Козацький навчально – виховний комплекс
«загальноосвітня школа I –III ступенів –
дошкільний навчальний заклад»
Бочечківської сільської ради

**«Вправи на визначення роду
і числа прикметників
у сполученні з іменниками.
Вживання прикметників у мовленні»**

Підготувала
вчитель початкових класів
Зимовець І. М.

2019-2020 н.р.

Тема. Вправи на визначення роду і числа прикметників у сполученні з іменниками. Вживання прикметників у мовленні.

Мета: вчити учнів змінювати прикметники за родами та числами, розпізнавати рід та число прикметників за значеннями іменників; розвивати вміння робити висновки та узагальнення; вчити висловлювати свої думки в логічній послідовності; збагачувати активний словник учнів; розвивати творчі здібності молодших школярів, спостережливість; виховувати бережливе ставлення до природи, вміння відчувати красу рідного слова.

Корекційна мета: формування мовленнєвої компетентності, вчити дітей розпізнавати весняні квіти (за ознаками, описом, на вигляд). Розвиток усіх видів моторики: загальної, дрібної, артикуляційної. Вчити координувати мову з рухами, розвивати почуття ритму, зорову та слухову активність.

Методично-дидактичне забезпечення: аудіозапис музики Вівальді "Пробудження природи"; план роботи; " куб; маски квітів; малюнки квітів; таблиці: "Правопис слів з ненаголошеними -є, -и" та "Правопис слів з апострофом"; роздатковий матеріал: картки із записаними алгоритмами складання загадок; казки.

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку

- Доброго дня! Сьогодні до нас на урок завітали гості. Тож давайте привітаємо їх.

Добрий день!

У добрий час, радо ми вітаєм вас.

Здоров'я, щастя, радості вам бажаємо.

Урок рідної мови розпочинаємо.

- Працювати на цьому уроці ми будемо під гаслом... Щоб прочитати гасло, треба скласти його з розсипаних слів.

(Слова прикріплені на магнітній дошці)

Добре, знати, хто, хоче, все, того навчати,

(Добре того навчати, хто хоче все знати.)

- А ви хочете багато знати?

- Тож налаштуємося на урок і промовимо вислови аутотренінгу.

Ми - учні.

Ми ходимо до школи.

Нас вчать учитися.

Ми все розуміємо, ми хочемо все знати.

II. Створення емоційного фону уроку

1. Читання вірша вчителем.

(Лунає музика Вівальді "Весна ".)

Все прокидається поволі,

Зі сну зимового встає.

Радіє гай, радіє поле,

Земля поталу воду п'є.

Скресає і щезає крига,

Бурульки падають з дахів,
І вітерець прозорокрилий
Додому підганя птахів.
А в лісі на галяві теплій
Поміж ялинок запашних
Уперше спалахнув метелик
Тендітний вогничок весни.

А. Костецький

- Про яку пору року йдеться у вірші? Обґрунтуйте свої міркування. Чому саме ви так думаете?
- А чи доречно сьогодні нам говорити про весну? Адже ще холодно, вітер пощипує ваші щічки, час від часу з відчувається подих зими.
. (Дні стали довшими, а ночі коротші; часто співають синички; цвірінькають веселіше горобчики; сонце все частіше з'являється на небі та посилає на землю теплі промінці; повітря не таке морозне; вищушли хуртовини; за календарем - весняний місяць березень.)

- Так, усе правильно. Послухайте казку.

(Слова автора говорить учитель.)

Учитель. Далеко-далеко в темному гаю жила Весна-чарівниця зі своїми синами: Березнем, Квітнем, Травнем. (Виходить дівчинка-Весна і три хлопчики у костюмах весняних місяців.)

Учитель. Відіслала якось Весна-чарівниця синів за добрими справами. А тепер чекає, що ті принесуть. Першим прийшов Березень та й каже:

Березень. Я сніги розтопив, ріки, ставки розморозив, небо поголубив, землю розкував, пташок з вирію запросив додому. Візьми у подарунок ці перші квіти.

Учитель. І подарував матусі пухнасту вербову гілочку з котиками.

Весна. Дякую, синку, добрі твої справи.

Учитель. Тут і Квітень місяць нагодився.

Квітень. Я ліси розпустив, пташок привітав. Поля зорав, заскородив, засіяв. Прийми оцей букет.

Учитель. І подарував матері букетик фіалок.

Весна. Дякую, синку, чудова твоя справа.

Учитель. За ним і Травень поспів.

Травень. Доброго дня, матінко! Я повсюди землю зеленню вкрив, засвітив свічки на каштанах, кульбабу на луках розпустив. Корів, телят, овець вигнав на вигони пастися.

Весна. Молодець, синку! Весна ледачого не любить. Гарно дякую вам за вашу шану та любов до мене. Буду дуже рада, якщо ви влаштуєте чарівну галявину й прикрасите її квітами.

Учитель. То що, діти, допоможемо синам Весни-чарівниці влаштувати чарівну галявину та прикрасити її квітами?

- А щоб рясно цвіли на нашій галявині квіти, нам теж потрібно добре потрудитися, виконати ряд завдань. І з кожним успішно виконаним завданням на галявині зацвітатиме весняна квітка.

III. Повідомлення теми, мети і завдань уроку

- Сьогодні на уроці ви поглибите свої знання про прикметник, розкриєте глибше його значення та роль у мовленні, навчитеся змінювати прикметники за родами та числами, робити висновки та узагальнення.

Загалом на вас чекає багато цікавих вправ і завдань.

IV. Основна частина уроку

1. Каліграфічна хвилинка.

Розгорніть зошити, каліграфічно запишіть дату записану на дошці.

Розвиток мовлення.

А зараз розгляньте малюнки та складіть речення за ними .Найкращі речення ми запишемо у зошити .

(До нас прийшла чарівна весна)

- Доберіть до слів весна, краса спільнокореневі прикметники, назвіть корінь.

(Весняний, красивий.)

2. Стратегія "Кубування".

Завітав сьогодні в клас

На урок знову до нас

Кубик, діти, не простий,

Кубик, діти, чарівний.

Він доріжку прокладає,

Знання ваші перевіряє.

Дібравши спільнокореневі слова :

Весняний, красивий

Увага! Аналізуємо за ними завдання "Чарівного кубика".

1. Частина мови. (Прикметник.)
2. Що означає? (Ознаку предмета.)
3. На які питання відповідає? (Який? Яка? Яке? Які?)
4. Яким членом речення виступає? (Другорядним.)
5. Значення у мовленні. (Уточнює, прикрашає мовлення.)
6. Червона лінія

А що означає остання грань «кубика»? Я думаю , що в кінці уроку ви зможете відповісти на це запитання

Ви виконали вже два завдання нашого плану. Тому час уже на нашій галявині з'являтися весняним квітам.

Спробуйте відгадати загадку :

Я першим зацвітаю серед гаю,

І білий, наче сніг, я колір маю.

(Підсніжник)

Правильно! Це підсніжник.

(Учитель прикріплює на дошці малюнок підсніжника.)

- Як ви здогадалися, що це підсніжник? (Відповіді учнів.)
- Як ви думаєте, чому цю квітку так назвали?
- Про що сповіщають підсніжники?
- А чому люди називають їх сміливими?

- Уважно розгляньте підсніжники. Як і в кожній рослині у нього є стебло, листочки, квітка.
- А ось і завдання, яке принесли з собою ці чарівні квіти.

3. Дати письмову відповідь на поставлені запитання підсніжників (письмово).

(Учні, працюючи в парах, добирають прикметники, виділяють у них закінчення; роблять висновок про те, що прикметники змінюються за родами і мають закінчення:

ж. р. -а, -я;

ч. р. -ий, -ій;

с. р. -є, -є.)

- Молодці! І з цим завданням ви впоралися успішно.

Фізкультхвилинка для очей.

- І зацвітає у нас на галявині ще одна весняна квітка. Як же вона називається?

(Пролісок.)

(Учитель прикріплює на галявину малюнок проліска.)

1. Пролісок - квітка ніжна і теж дуже смілива. Навесні, ще тільки сніг починає

танути, а пнеться догори цупкий зелений паросток.

2. Пролісок долає всі перепони, щоб випнутися на світ. Тому квітку спочатку так і називали - пролісок.

4. Завдання на картках.

а) Колективне виконання завдання № 1.

Прочитати вірш уголос.

1. З чим автор порівнює квіти, листочки проліска?(усно)

2. Назвати сполучення іменника з прикметником, вжитих у однині, множині.

3. Який висновок можна зробити?

(Прикметники змінюються за числами.)

Я перша квіточка весни,

Я пролісковий цвіт.

Я пережив зимові сні

І знов родивсь на світ.

У мене очі голубі,

Такі, як неба синь.

Росту між кленів і дубів,

Люблю і сонце, й тінь.

Зелені рученьки мої

Листочками зовуть .

Я полюбив ліси, гаї,

Живу із давна тут.

М. Познанська

б)Робота з підручником (письмово, коментоване письмо)

Колективна робота. Виконання завдання Вправи №112

Молодці! Гарно справились , а тепер відпочинемо.

Фізкультхвилинка

Ще холодні в лісі ранки,

Сніг ще в лісі дотліва.

Та розкрила на світанку

Сині очі сон-трава.

І зацвітає на нашій галявині чудова квітка сон-трава. (Учитель прикріплює на галявину малюнок сон-трави.)

• Погляньте уважно на ці квіти. На що вони схожі? (На сині тюльпани.)

• А яке у квітки стебло? (Волохате, з дрібно порізаним листям.)

- Як ви думаєте, чому так назвали ці квіти?(Відповіді дітей)

Тому що ця квітка закриває свої оченята у хмарну погоду та коли настає вечір. Вона ніби засинає. Тому й назву має таку - сон-трава.

- Ще в народі її називали "простріл" за пухнасте розчесане листя. Старенькі бабусі кажуть, що сон-трава дуже корисна: якщо носити її при собі, вона проганяє нечисту силу. У давнину старі люди тримали цю траву на добро.

б. Самостійна робота.

- Прочитайте вірш, записаний на картках.(усно)

(Учні читають вірш хором.)

Я пухнаста Сон-трава

Світло-синя голова.

А пелюсточки ворсисті,

А стебельця аж сріблисті,

Як наступить темнота,

Вмить пелюсточки згорта.

Вранці знову розгортаю:

Сонце, світ і ліс вітаю!

М. Ігнатенко

У Завдання. Виписати іменники і зв'язані з ними прикметники, ставлячи питання до прикметника.

(Учні зачитують виписані словосполучення; визначають рід та число прикметників; роблять висновки.)

7. Гра "Постав у множині".

- Пограємо у гру. Я називатиму вам словосполучення в однині, а ви - називаєте їх у множині.

Пахуча квітка (пахучі квітки). Ніжний листочок (ніжні листочки). Чудовий букет (чудові букети).

- Які закінчення мають прикметники у множині? (-і.)

8.Вправа "Розшифруй слово".

- І з'являється ще одна весняна квітка. А як вона називається, нам підкаже наш "чарівний" алфавіт. Варто лише знати літери по порядку
..... і враз з'явиться назва цієї квітки. (Ряст.)

(Учитель прикріплює на дошку малюнок рясту.)

- Прикрашений ряст тонким мереживом листя та бузковими квітами зі шпорами. Вони можуть бути і рожевого, і білого кольору. Чи доводилося вам бачити ці ніжні квіти?

Фізкультхвилинка для очей.

9. Поширте записане на дошці речення прикметниками.

Розпустив квіти ряст.

(Учні зачитують поширені речення і роблять висновок про те, що прикметники уточнюють, прикрашають, збагачують мовлення.)

Яку роль відіграють прикметники у мовленні ?

8. Динамічна пауза.

- А зараз відпочинемо і пофантазуємо. Розв'яжіть приклад:

Іменник + прикметник = смішно

(Сонце зелене, заєць оранжевий, жираф мініатюрний, цукор чорний, тощо.)

- Молодці! І з цим завданням ви впоралися успішно. Розпускає свої квіти мати-й-мачуха.

(Учитель прикріплює малюнок квітки на дошку.)

- З чим асоціюються у вас слова мати, мачуха?
- А чому квітка має таку назву? Зверніть увагу на листочки цієї квітки. Верхня частина листочка зелена і гладенька. Якщо прикласти його до руки або до щок, то відчувається холодок. Нижня частина листочка вкрита білими ворсинками. Якщо її торкнутися викликає відчуття тепла. Ось і кажуть в народі: один бік, як мати рідна, зігріває, а другий, ніби мачуха, холодом віддає. Звідси й назва пішла.

9. Записування під диктування речення.

Ось на пагорбах, пригрітих сонцем, з'являються жовті квіточки, та такі яскраві, наче ввібрали в себе перші, весняні промені.

- Прочитайте всі разом записане речення. Поясніть правопис слів "весняні, з'являються".
- Назвіть звуки у слові "яскраві". Що ви можете сказати?
- Доберіть синоніми до цього слова. (Ясні, виразні, світлі.)
- Підкресліть в реченні прикметники. У якому числі вони вжиті?
- То прикметники змінюються за числами чи ні?

Молодці! І зацвітають у нас на галявині барвінок та конвалія.

(Учитель прикріплює на дошку малюнки барвінка та конвалії.)

- Вам знайомі ці квіти?

У Завдання. Дібрати прикметники до слів "барвінок" (добирають дівчата) та

"конвалія" (добирають хлопці). Виділити закінчення. Зробити висновок.(усно)

- Ви бачите, як багато квітів цвіте на нашій галявині.

- Молодці! То який висновок можна зробити?
- (Прикметники збагачують нашу мову, роблять її гарною, виразною, мелодійною.)

За чим змінюються прикметники?(за числами та родами)

- Сьогодні на уроці ми завітчали галявину чудовими весняними квітами.

Звичайно, з приходом весни розквітнуть ще ніжні фіалки, стрункі нарциси та тюльпани, милуватимуть око первоцвіт та гусяча цибулька.

- То що означає червоний колір на грані нашого "чарівного кубика"?
(*Пересторогу, попередження. Це колір "Червоної книги".*)
- А як, на вашу думку, потрібно оберігати квіти? (*Міркування учнів.*)

- Так, адже ви бачите, **яка** гарна наша земля, коли все оживає, розквітає, пробуджується від зимового сну.

V. Підсумок уроку

- Наш урок підійшов до завершення. Якраз час подивитися чи виправдилися ваші очікування.

(*Учитель зачитує очікування учнів, а учні констатують, чи всі очікування виправдалися.*)

- Чого ви навчилися сьогодні на уроці?
- Отже, наш урок був яким? Добирайте прикметники, продовжуйте мою думку.
- **Дійсно, добре того навчати, хто хоче все знати!** Поаплодуємо собі за хорошу роботу.

VI. Домашнє завдання

Написати на картках складену, за поданим початком, казку "Сині оченята". Презентувати власні твори учні будуть у "Кріслі автора".